

2016-01-01

จรรยา จากถก : สุตยอดแหล่งเรี่ยนรู้ไทย นิทรศน์รัตนโกสินทร์

อียะนุช นาคคอง

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/jamjuree>

Part of the [Social and Behavioral Sciences Commons](#)

Recommended Citation

นาคคอง, อียะนุช (2016) "จรรยา จากถก : สุตยอดแหล่งเรี่ยนรู้ไทย นิทรศน์รัตนโกสินทร์," *Jamjuree Journal*: Vol. 18: Iss. 1, Article 7.

DOI: 10.58837/CHULA.JAMJUREE.18.1.6

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/jamjuree/vol18/iss1/7>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Jamjuree Journal by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

ดูดยอดแห่งเรียนรู้ไทย
นิทรรศน์รัตนโกสินทร์

นิพนธ์รัตน์รัตนโกสินทร์ “คุณค่าแห่งยุคสมัย สัมผัสได้ในหนึ่งวัน” เต็มทุกรอบ แฉ่นทุกวัน ไม่จรงก็อดดู ปรากฏการณ์เหล่านี้ไม่เคยเกิดขึ้นกับพิพิธภัณฑฑ์ใดในประเทศไทยเลย

ผู้เขียนสงสัยเป็นอย่างยิ่งว่า นิทรรศน์รัตนโกสินทร์ มีเคล็ดลับอะไร ที่ทำให้คนไปชมจนแน่นทุกรอบ ไปแล้วก็อยากไปอีก ครานี้จะต้องล้วง ความลับให้จงได้

นิทรรศน์รัตนโกสินทร์ คือ แหล่งเรียนรู้ที่ว่าด้วยเรื่องของเกาะรัตนโกสินทร์ที่ผ่านกาลเวลามาเนิ่นนาน อาคารนิทรรศน์รัตนโกสินทร์ เป็นอาคาร ๔ ชั้น ตั้งอยู่ข้าง ๆ ลานพลับพลาเจษฎาบันฑินทร์ ข้างหน้าวัดราชบพิธฯ ที่มีสะพานเสด็จแห่งเดียวของประเทศไทย บนถนนราชดำเนินกลาง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๕

ถนนราชดำเนินเป็นถนนที่
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นใน พ.ศ.
๒๔๔๒ เพื่อเป็นที่เสด็จพระราชดำเนิน
ระหว่างพระบรมมหาราชวังกับพระราชวัง
ดุสิต เพื่อความสง่างามของบ้านเมือง
และเพื่อให้ประชาชนได้เดินเที่ยวพักผ่อน
จึงมีพระราชประสงค์ให้สร้าง
ถนนราชดำเนินให้กว้างที่สุด และให้
สองฟากถนนเป็นที่ตั้งวังและสถานที่
ราชการใหญ่ ๆ มิให้สร้างตึกแถวหรือ

ร้านเล็ก ๆ ซึ่งจะทำให้กลายเป็นย่าน
การค้า

อาคารทั้งหมดบริเวณถนน
ราชดำเนินกลาง มีความเหมือนกัน
มากจนเป็นอาคารฝาแฝดกันทั้งถนน
เป็นงานสถาปัตยกรรมที่เป็นส่วนหนึ่ง
ของประวัติศาสตร์กรุงเทพมหานคร
โดยจัดวางรูปแบบตามลักษณะของ
Champs Elysees ในประเทศฝรั่งเศส

ถนนราชดำเนินกลาง
(Thanon
Ratchadamnoen
Klang)

อยู่ในท้องที่แขวงตลาดยอดและ
แขวงบวรนิเวศ เขตพระนคร มีระยะ
ทางตั้งแต่สะพานผ่านพิภพลีลา ไป
ทางทิศตะวันออก ผ่านทางแยกคอก
วัว อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย และป้อม
มหากาฬ สิ้นสุดที่สะพานผ่านฟ้าลีลาศ
ข้างคลองโอ่งอ่าง

การก่อสร้างถนนราชดำเนิน
เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๔๒ ส่วนอาคาร
ตลอดแนวถนนราชดำเนินกลางได้
เริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๔๘๐ โดย
การเวนคืนที่ดินทั้งสองฝั่งถนนข้างละ
๔๐ เมตร และออกแบบโดยสถาปนิก
หลายท่าน ได้แก่ มล.ปุม มาลากุล คุณ
หิมา อภัยวงศ์ ซึ่งใช้แนวความคิดใน
การออกแบบจาก Champ Elysees
ตามพระราชดำริเดิมของพระบาท
สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ

งานก่อสร้างอาคารบนถนน
ราชดำเนินกลาง ใช้เวลาระหว่างปี พ.ศ.
๒๔๘๐ ถึง ๒๔๙๑ มีอาคารจำนวน ๑๕
หลัง ใช้งบประมาณก่อสร้าง ๑๐ ล้านบาท
โดยจ้างผู้รับเหมาก่อสร้าง อาทิ
เช่น บริษัท สงวาร์ณดิศ จำกัด บริษัท
คริสเตียนีแอนด์เนลสัน จำกัด และ
ในขณะเดียวกันได้ก่อสร้างอนุสาวรีย์
ประชาธิปไตยในปี พ.ศ. ๒๔๘๒ ด้วย

ลักษณะทางสถาปัตยกรรมแบบคลาสสิกตะวันออกรูปอาคารสอดคล้องกันตลอดแนวและวางตัวอาคารให้สัมพันธ์กับทิศทางแดด-ลม เพื่อให้สามารถรับลมธรรมชาติได้ดี อาคารทั้งหมดตลอดถนน เปิดให้เอกชนเช่าทำธุรกิจโดยสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์เป็นผัฒผลผลประโยชน์

อาคารนิทรรศน์รัตนโกสินทร์เพิ่ง
หมดสัญญาเช่าได้ไม่นาน สำนักงาน
ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ เห็น
ว่าอาคารนี้มีความน่าสนใจ ด้วยทำเล
ที่ตั้งที่ติดกับวัดราชบพิธ และลาน
พลับพลามหาเจษฎาบดินทร์ อยู่ติด
กับรั้วกำแพงกรุงรัตนโกสินทร์ เป็น
ประตูที่จะเข้าสู่ราชธานีเมื่อครั้งอดีต
จึงได้วางแผนให้อาคารหลังนี้เป็น
แหล่งเรียนรู้ ในเรื่องประวัติศาสตร์
ศิลปะและวัฒนธรรม แห่งกรุง
รัตนโกสินทร์ ที่มีรูปแบบน่าสนใจ
ดูสนุก มีสาระความรู้ ใช้เทคโนโลยี
มารองรับวัฒนธรรมให้สำเร็จ

พื้นที่ใช้สอยภายในอาคาร รวมทั้งสิ้น ๘,๐๐๐ ตรม. ภายในอาคาร จัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับรัตนโกสินทร์ ด้วยเทคโนโลยีอันทันสมัย ทั้งสื่อจัดแสดง หุ่นจำลอง การนำเสนอเสมือนจริง ๔ มิติ สื่อมัลติทัช มัลติมีเดีย แอนิเมชัน ในลักษณะอินเตอร์แอคทีฟ เซลฟ์ เลิร์นนิง (Interactive Self-learning) นำเสนอเรื่องราวด้านต่างๆ แห่งยุครัตนโกสินทร์ ผ่านห้องจัดแสดง ซึ่งตั้งชื่อไว้อย่างคล้องจองกัน ทั้งหมด ๙ ห้อง รวมกันหมายถึง “อัญมณี แห่งมหานคร” ดังนี้

๑. รัตนโกสินทร์เรื่องโรจน์ ๒. เกียรติยศแผ่นดินสยาม ๓. เรื่องนามมหรสพศิลป์ ๔. ลือระบิลพระราชพิธี ๕. สง่าศรีสถาปตยกรรม ๖. ตึ่มตำยานชุมชน ๗. เขียมยลถิ่นกรุง ๘. เรื่องรุ่งวิถีไทย ๙. ดวงใจปวงประชา

นอกจากนิทรรศการถาวรแล้วยังมีพื้นที่สำหรับนิทรรศการหมุนเวียน (Event Hall) ที่บริเวณโถงชั้น ๑ พื้นที่ประมาณ ๓๐๐ ตรม. เพื่อให้บริการแก่สถาบันการศึกษาและองค์กรเอกชน ในการใช้จัดกิจกรรมหรือนิทรรศการทางด้านศิลปะและวัฒนธรรม ส่วนทางด้านขวา ชั้น ๑ เป็นร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึกแห่งวันวาน Q Shop และ R Shop ร้าน

เส้นทางที่ ๑ (หมายเลข ๑-๗) เปิดเมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๓ เส้นทางที่ ๒ (หมายเลข ๘-๙) เปิดเมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๔ โดยรายละเอียดของห้องจัดแสดง มีดังนี้

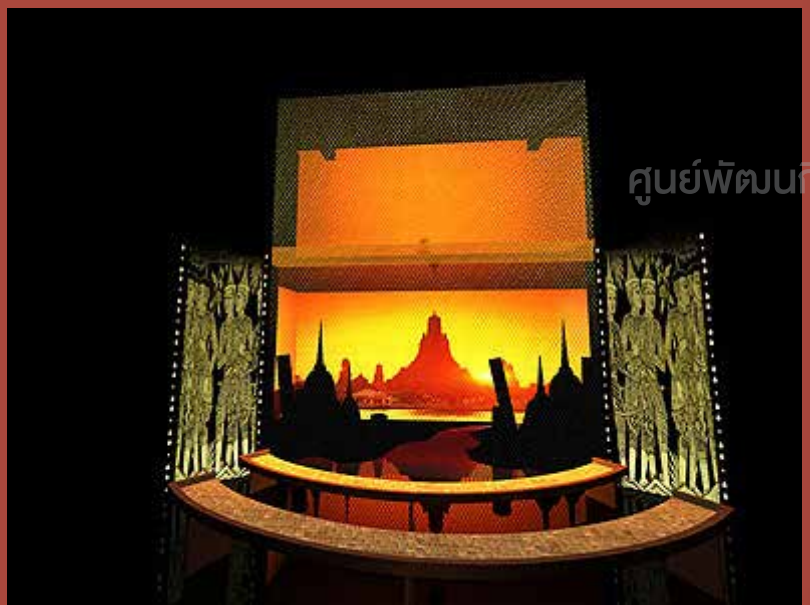
๑. ห้องรัตนโกสินทร์เรืองโรจน์ (Grandeur Rattanakosin)

จัดแสดงภาพยนตร์สื่อผสม ๔ มิติ นำเสนอประวัติความเป็นมาของการกำเนิดกรุงรัตนโกสินทร์ ที่ยิ่งใหญ่ทัดเทียมกรุงศรีอยุธยา กว่า ๒ ศตวรรษที่กรุงรัตนโกสินทร์ยืนหยัดเรื่องโรจน์เป็นราชธานีอันศิวิไลซ์ของไทยย่อมเกิดจากการวางรากฐานอย่างมั่นคงด้วยพระอัจฉริยภาพในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ปฐมกษัตริย์แห่งราชจักรีวงศ์ผู้ทรงสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ โดยทรงวางผังเมืองเพื่อการป้องกันราชอาณาจักรเฉกเช่นสมัยอยุธยา และทรงสร้างบ้านแปงเมืองพร้อมกับการบำรุงขวัญประชาชนและฟื้นฟูพระพุทธศาสนา สยามประเทศจึงได้คืนความเป็นปึกแผ่นอีกครั้ง

กาแฟ ทูคอฟฟี่ และร้าน icedea ซึ่งเป็นเมนูไอศกรีมแบบไทย เพียงสาขานี้สาขาเดียวเท่านั้น นอกจากนี้ยังมีทางเดินบันไดขึ้นชั้นลอย ซึ่งเป็นที่ตั้งของห้องสมุดนิทรรศน์รัตนโกสินทร์ ที่มีหนังสือ และอินเตอร์เน็ตไว้ให้บริการ หลังจากกวนหาที่จอดรถได้สักพัก ผู้เขียนก็เดินเข้าประตูอาคารเห็นประชาชนเดินกันขวักไขว่มีทั้งนักเรียน นักศึกษา นักท่องเที่ยว แต่ที่น่าสนใจคือ ผู้ชมเป็นคนไทยมากกว่าคนต่างประเทศ สิ่งแรกที่พบเจอ ป้ายแอลอีดีขนาดใหญ่แสดงข้อความว่า “นิทรรศน์รัตนโกสินทร์” ป้ายไฟนี้ไม่ธรรมดา มีเซนเซอร์จับความเคลื่อนไหวซ่อนไว้ด้วย ถ้านักท่องเที่ยวลองยกมือยกแขนแกว่งไปมา จะมีฝูงนกบินออกมาแสดงบนหน้าจอ สร้างความเพลิดเพลินก่อนเข้าไปชมของจริงจากข้างใน

นอกจากนี้บริเวณเดียวกัน ยังมีศูนย์บริการข้อมูลให้แก่นักท่องเที่ยวทั้งไทยและเทศ มีวิทยากรในระบบเรดิโอไกด์ แปลภาษาต่างๆไว้ให้นักท่องเที่ยวต่างชาติที่ไม่สนัดทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษได้ใช้บริการ

นิทรรศน์รัตนโกสินทร์ ได้นำเสนอเรื่องราวด้านต่างๆ แห่งยุครัตนโกสินทร์ ผ่านห้องจัดแสดงซึ่งตั้งชื่อไว้อย่างคล้องจองกัน โดย

๒. ห้องเกียรติยศแผ่นดินสยาม (The Prestige of the Kingdom)

จัดแสดงความวิจิตรอลังการของพระบรมมหาราชวัง ตามคติความเชื่อในความเป็นสมมติเทพของพระมหากษัตริย์ ที่สะท้อนผ่านงานด้านสถาปัตยกรรม ศิลปกรรม ความยิ่งใหญ่ สง่างามของพระบรมมหาราชวังและวัดพระศรีรัตนศาสดาราม คือเครื่องแสดงเกียรติยศของแผ่นดินทุกองค์ประกอบของสถาปัตยกรรมล้วนแฝงความหมายยิ่งใหญ่ เป็นแหล่งรวมงานศิลปกรรมอันประณีตล้ำค่าที่ควรศึกษาและภาคภูมิใจสืบต่อไปกับโมเดลพระบรมมหาราชวังสุดสมบูรณ์แบบ

ครั้งแรกที่ท่านผู้อ่านจะได้ชมพระแก้วมรกตในเครื่องทรงครบทั้ง ๓ ถูกลัดและประตู่ห้าคำ เข้าสู่เขตพระราชฐานชั้นใน เขตต้องห้ามสำหรับผู้ชาย สถานที่รังสรรค์ศิลปวิทยาการแห่งยอดกุลสตรี ที่ครั้งนี้ผู้ชายก็มีสิทธิ์เข้าชม

“เครื่องทรงพระแก้วมรกต มรดกงานประณีตศิลป์” หลังการสถาปนา วัดพระศรีรัตนศาสดาราม พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช มีพระราชศรัทธาสั่งสร้างเครื่องทรงถวายพระพุทธรูปมหามณิรัตน์ปฏิมากรหรือพระแก้วมรกตเป็นพุทธรูปสำหรับฤดูร้อน และฤดูฝน ต่อมาพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างเครื่องทรงสำหรับฤดูหนาว เครื่องทรงพระแก้วมรกตจึงมี ๓ สำหรับนับแต่นั้นมา พระมหากษัตริย์แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์จะทรงประกอบพระราชพิธีเปลี่ยนเครื่องทรงพระแก้วมรกตเป็นประจำทุกปี หากทรงติดพระราชภารกิจอื่นใด ก็จะไม่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้านายอันเป็นพระบรมวงศ์ เสด็จฯ แทนพระองค์ การเปลี่ยนเครื่องทรงพระแก้วมรกต ถือกำหนดเวลาดังนี้

- เครื่องทรงฤดูร้อน กำหนดเปลี่ยนเครื่องทรง วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๔ หรือราวเดือนมีนาคม

ศูนย์พัฒนกิจและนิสิตเก่าสัมพันธ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- เครื่องทรงฤดูฝน กำหนดเปลี่ยนเครื่องทรง วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ หรือราวเดือนกรกฎาคม

- เครื่องทรงฤดูหนาว กำหนดเปลี่ยนเครื่องทรง วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๒ หรือราวเดือนพฤศจิกายน

การเปลี่ยนเครื่องทรงพระแก้วมรกต ถือเป็นพระราชพิธีที่ปฏิบัติสืบมาเป็นประจำทุกปี

๓. ห้องเรื่อนามมหรสพศิลป์ (Remarkable Entertainments)

จัดแสดงความเป็นมา และรูปแบบของมหรสพสำคัญแห่งกรุงรัตนโกสินทร์หลากหลายประเภท ตลอดจนวิวัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของมหรสพและการแสดงประเภทต่างๆ ในแต่ละยุคสมัย ซึ่งบูรณาการและแตกสายจนมีความงาม และลักษณะเฉพาะแตกต่างกันไป

มหรสพและการละเล่นนานา

ชนิด ได้ให้ความบันเทิงแก่คนไทยมาช้านาน พระมหากษัตริย์ตลอดสมัยกรุงรัตนโกสินทร์อุปถัมภ์มหรสพ โดยโปรดให้จัดแสดงในหลายโอกาสเพื่อบำรุงขวัญประชาชน หนึ่งใหญ่ โขน รำ ละครและหุ่นต่างๆคือมหรสพสำคัญของกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งล้วนมีต้นเค้าที่มาจากการระบำ รำเต้น แต่แตกสายและบูรณาการจนมีความงาม และมีลักษณะเฉพาะแตกต่างกันไป

ห้องนี้พาผู้อ่านย้อนยุคไปชมบรรยากาศมหรสพสมโภชเสมือนได้อยู่ท่ามกลางบรรยากาศการเฉลิมฉลองในมุมมอง ๓๖๐ องศา เพลิดเพลินไปกับแอนิเมชันลายไทย ที่ถ่ายทอดเรื่องราวเกียรติได้ในเวลาเพียง ๓ นาที และยังได้เรียนรู้ภาษาท่าทางโขนกับ ๔ ตัวละครหลัก พระ นาง ยักษ์ และลิง ใครที่ไม่เคยสัมผัสหุ่นกระบอก ก็จะได้โอกาสทดสอบฝีมือการเชิดหุ่นกระบอก โดยการสร้างเรื่องราวให้กับเจ้าจุกและเจ้าแกละ การเล่นหุ่นกระบอกห้อง“เรื่อนามมหรสพศิลป์”

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กรมพระราชวังบวรวิไชยชาญ กรมพระราชวังบวรสถานมงคล สร้างหุ่นขึ้นใหม่เพื่อใช้แสดงคล้ายหุ่นหลวงหรือหุ่นใหญ่อย่างโบราณ แต่ทำตัวหุ่นให้มีขนาดเล็กลง แต่ปรากฏว่าหุ่นเต็มตัวที่สร้างขึ้นใหม่ของกรมพระราชวังบวรวิไชยชาญก็ยังคงเชิดยาก ทำบทละครนอกซึ่งส่วนใหญ่เป็นบทตลกขบขันได้ไม่ทันใจ ม.ร.ว.เลาะ พิศมเสนา จึงคิดสร้างหุ่นชนิดใหม่ขึ้น คือใช้กระบอกไม้ไผ่ทำตัวหุ่นและทำเสื้อคลุมส่วนล่างไว้เผยให้เห็นอวัยวะที่ทำเหมือนคนจริงเพียงหัวและมือ จึงมีลักษณะเป็นหุ่นครึ่งตัว เพื่อปรับการเชิด ให้คล่องขึ้น คนเชิดเพียงจับกระบอกแกนลำตัวของหุ่นมือหนึ่ง และจับไม้ตะเกียบที่ต่อกับมือของหุ่นอีกมือหนึ่งเพื่อบังคับหุ่นเท่านั้น เรียกหุ่นนี้ว่า “หุ่นกระบอก” นิยมแสดงเรื่อง “พระอภัยมณี” เนื่องจากเนื้อเรื่องมีหลายรส ทั้งรัก โศก ตลก ตื่นเต้น สำนวนกลอนไพเราะ และดำเนินเรื่องรวบรัด...

๔. ห้องพิธีบิลพระราชพิธี (Renowned Ceremonies)

จัดแสดงที่มาและความสำคัญของพระราชพิธี รวมทั้งเกร็ดความรู้เกี่ยวกับพระราชพิธีสำคัญของกรุงรัตนโกสินทร์

๕. ห้องสง่าศรีสถาปัตยกรรม (Graceful Architectures)

จัดแสดงรูปแบบสถาปัตยกรรมในยุครัตนโกสินทร์ อันเป็นเอกลักษณ์ของสยามประเทศ ผ่าน วิัง วัด บ้าน แห่งยุคสมัยรัตนโกสินทร์ ซึ่งมีวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงสอดคล้องกับปัจจัยแวดล้อม ความเจริญทางด้านเทคโนโลยี และการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมจากต่างประเทศ จนทำให้วิัง วัด บ้าน ในกรุงรัตนโกสินทร์ มีลักษณะหลากหลายดังที่ปรากฏให้เห็นในปัจจุบัน

วัฒนธรรมการรับประทานอาหารของคนไทย สมัยโบราณ ครอบครัวไทยนั่งรับประทานอาหารกับพื้น ใช้ผ้าสะอาดหรือเสื่อปูลาดบนพื้นบ้าน ผู้ที่จะรับประทานอาหารนั่งล้อมวงกัน ตักข้าวจากโถใส่จาน อาหารจัดมาเป็นสำรับ วางสำรับไว้ตรงกลางวง มีช้อนกลางสำหรับตักกับข้าวใส่จานของตน และเปิบอาหารด้วยมือ บางบ้านจะมีขันหรือจอกตักน้ำและกระโถนเตรียมไว้เพื่อรองน้ำล้างมือด้วย และการเปิบข้าวให้พอคำทั้งข้าวและกับเป็นคำเดียวที่พอดี เป็นศิลปะที่อ่อนช้อยและละเมียดละไม ซึ่งต้องอาศัยการเรียนรู้จากประสบการณ์

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ประเทศไทยได้ติดต่อกับประเทศทางซีกโลกตะวันตกมากยิ่งขึ้นวัฒนธรรมตะวันตกได้แพร่เข้ามาทำให้วิธีรับประทานอาหารของคนไทยเปลี่ยนไป โดยดัดแปลงให้เหมาะสมกับอาหารไทย เช่น ใช้ช้อนส้อมแทนมีดและส้อมแบบตะวันตก เป็นต้น การ

นั่งรับประทานอาหารกับพื้นก็เลิกไปเปลี่ยนมาเป็นนั่งรับประทานอาหารกับโต๊ะแทน แต่ยังคงวางอาหารทุกอย่างไว้กลางโต๊ะ มีช้อนกลางสำหรับตักอาหารและมีถ้วยเล็กๆสำหรับผู้ร่วมวงแต่ละคน เพื่อใส่กับข้าวที่แบ่งจากกลางวง เมื่อรับประทานอาหารคววเสร็จแล้ว ก็จะถอนของคววออกหมด และแจกของหวานสำหรับทุกคนต่อไป

๖. ดั้งดำนชุมชน (Impressive Communities)

จัดแสดงความเป็นมาและเอกลักษณ์ของชุมชนบนเกาะรัตนโกสินทร์ เพียงแค่ก้าวเท้าไปยังจุดที่ตั้งของชุมชน จะปรากฏลวดลายสวยงาม นำผู้ชมไปทำความรู้จักชุมชนนั้น พร้อมชื่นชมผลงานการรังสรรค์จากชุมชนต่างๆ ซึ่งบางชิ้นหาชมได้ยากในปัจจุบัน

ศูนย์พัฒนกิจและนิสิตเก่าสัมพันธ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๗. เยี่ยมมรดกกรุง (Sight-Seeing Highlights)

รวบรวมและนำเสนอ สถานที่ที่น่าสนใจบนเกาะรัตนโกสินทร์ หลายรูปแบบ ทั้งสถานที่ที่น่าสนใจในเชิงสถาปัตยกรรมอันสวยงาม สวนสาธารณะยอดเยี่ยม พิพิธภัณฑ์ที่ควรเยี่ยมชม แหล่งรวมอาหารการกินและจับจ่ายสินค้า ตลอดจนย่านที่เป็นสีสันในยามค่ำคืน ซึ่งแต่ละสถานที่ต่างก็มีบรรยากาศอันชวนให้หลงใหลในแบบฉบับของตัวเอง

๘. เรื่องรุ่งวิถีไทย (The Colorful Thai Way of Living)

รวบรวมและนำเสนอวิถีชีวิตของคนไทย นับตั้งแต่ต้นกรุงรัตนโกสินทร์ จวบจนถึงปัจจุบันผ่านมัลติมีเดีย การเรียนรู้ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ปัจจัยและ

อิทธิพลต่างๆ อันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินชีวิตของคนไทย ในแต่ละยุคสมัย “รถราง...พาหนะบนรางเหล็ก”

นิทรรศน์รัตนโกสินทร์จัดทำบรรยากาศของการนั่งรถรางในสมัยรัชกาลที่ ๕ ให้นักท่องเที่ยวได้เพลิดเพลิน รถรางมีขึ้นครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ ๕ โดยชาวเดนมาร์ก ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต เปิดกิจการรถรางในสยามช่วงแรกๆ ใช้ม้าลาก ภายหลังเมื่อสยามมีไฟฟ้าจึงเปลี่ยนมาใช้ไฟฟ้าแทน ต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๔๘ มีกลุ่มคนไทย ประกอบด้วยพระเจ้าน้องยาเธอพระองค์เจ้าวรรรณการ กรมหมื่นนราธิปประพันธ์พงศ์และเหล่าขุนนางในราชสำนักจำนวนหนึ่ง เข้าหุ้นกันจัดตั้งบริษัทรถรางที่ดำเนินกิจการโดยคนไทยแห่งแรกขึ้น ชื่อว่าบริษัท รถรางไทยทุนจำกัด หรือเรียกกันว่า “รถรางสายแดง” วันหยุดนี้ท่านใดสนใจ ลองมาย้อนอดีตนั่งรถรางจำลอง พร้อมฟังเพลงรถรางที่ห้อง “เรื่องรุ่งวิถีไทย”

“นิตยสาร...ความรู้ความบันเทิงผ่านตัวอักษร”

กำเนิดของนิตยสารนั้นเริ่มต้นขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว แต่มักจะนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับความคิดเห็นด้านการเมืองหรือนวัตกรรมต่างๆ เช่น การแพทย์และสาธารณสุข กิจการลูกเสือ กาชาดเท่านั้น จนกระทั่งในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นต้นมา รูปแบบและเนื้อหาของนิตยสารจึงมีความหลากหลายมากขึ้น เช่น นวนิยาย ละคร สถานที่ท่องเที่ยว แฟชั่น ความรู้ทางวิชาการ...และในห้วงนิทรรศการ “เรื่องรุ่งวิถีไทย” เราได้จำลองบรรยากาศร้านขายนิตยสารในอดีต รวมถึงนิตยสารในอดีตมากมาย มาให้ทุกท่านได้ทวนรำลึกวันวาน ไม่เพียงแค่นั้น ทุกท่านที่มาเยี่ยมชม “ร้านอักษรสยาม” ยังจะได้ถ่ายภาพลงหน้าปกนิตยสารอีกด้วย เรียกได้ว่าใครมาที่นี่ ก็สามารถเป็นดาราได้ง่ายๆเลย

๙. ห้องดวงใจปวงประชา (The Heart and Soul of the Nation)

รวบรวมและนำเสนอเรื่องราว พระอัจฉริยภาพ และพระราชกรณียกิจที่สำคัญของพระมหากษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี ทั้ง ๙ รัชกาล ตั้งแต่ต้นกรุงรัตนโกสินทร์จนถึงปัจจุบัน

“เงินอะไรอยู่ในถุงแดง” เรื่องน่าสนใจในตอนนี้คือเงินในถุงแดงที่รัชกาลที่ ๓ ทรงเก็บไว้ ในรัชสมัยรัชกาลที่ ๕ ได้ใช้เงินถุงแดงในการไถ่ประเทศให้เป็นอิสระจากฝรั่งเศส เงินถุงแดงเป็นเงิน “เหรียญทองคำ” ของประเทศเม็กซิโก ด้วยเป็นที่ยอมรับในการแลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้าของชาวต่างชาติสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์เงินเหรียญเม็กซิโกนี้ ด้านหนึ่งมีรูปนกอินทรีกางปีกปากคาบอสรพิษ อันเป็นสัญลักษณ์ของประเทศเม็กซิโก อยู่ได้ข้อความว่า ESTADOS UNIDOS MEXICANOS ซึ่งแปลว่า “สหรัฐเม็กซิโก” อีกด้านหนึ่งเป็นภาพเทพีแห่งเสรีภาพ มือขวาขมุงกุฎอันเป็นเครื่องหมายถึงเกียรติยศ ส่วนมือซ้ายถือเศษโซ่ตรวน ซึ่งหมายถึงอิสรภาพ ฉากหลังเป็นภาพภูเขาไฟ “โปโปคาเตเปตล์” และ “อิซตักซิวตล์” ในเม็กซิโก และมีข้อความว่า 50 PESOS หรือ ๕๐ เปโซ ซึ่งเป็นหน่วยเงินตราของเม็กซิโก กับ 37.5 Gr. ORO PURO ซึ่งแปลว่าทองคำบริสุทธิ์น้ำหนัก ๓๗.๕ กรัม ตามอัตราแลกเปลี่ยน ในเวลานั้นเงินเม็กซิโก ๓ เหรียญ มีค่าเท่ากับเงิน ไทยในสมัยรัชกาลที่ ๓ ประมาณ ๕ บาท นอกจากนี้ในส่วนของเงินถุงแดงแล้ว ภายในห้องดวงใจปวงประชา ทุกท่านจะได้ร่วมซาบซึ้งกับพระราชกรณียกิจอันยิ่งใหญ่ของพระมหากษัตริย์แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ทั้ง ๙ รัชกาล อีกด้วย

การเข้าชม

ผู้ชมสามารถเลือกชมได้ทั้ง ๒ เส้นทาง หรือ เลือกชมเพียงเส้นทางใดเส้นทางหนึ่งได้ตามความต้องการ โดยขึ้นอยู่กับรอบเวลาที่ว่างอยู่ (โปรดตรวจสอบรอบเข้าชม ได้ที่จุดจำหน่ายบัตรอาคารนิทรรศน์รัตนโกสินทร์)

****หากต้องการเข้าชม ๑ เส้นทาง จะใช้เวลา ในการรับชม ๒ ชั่วโมง**

****หากต้องการเข้าชมทั้ง ๒ เส้นทาง จะใช้เวลาในการรับชม ๔ ชั่วโมง**

สิ่งที่น่าสนใจ คือราคาค่าเข้าชมที่เก็บทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศราคาเท่ากัน **ผู้ใหญ่** ราคา ๑๐๐ บาท

การเข้าชมต้องรอรอบไปพร้อมกับนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ นักท่องเที่ยวควรเผื่อเวลาให้กับทริปปั่นพอสสมควร ซึ่งการชมในแต่ละชั้นใช้เวลานานถึง ๑-๒ ชั่วโมง รวมทั้งนิทรรศการใช้เวลาประมาณ ๔ ชั่วโมง ก็ว่าได้ นอกจากนี้ ควรเข้าห้องน้ำให้เรียบร้อยก่อนยิ่งดี เพื่อให้การรับเรียนรู้ของคุณไม่สะดุดไปกับการหาสุขา

การทำงานอย่างมืออาชีพ ด้วยสายตาที่จริงใจ มีความพร้อมในการบริการสูง ผู้เป็นวิทยากรในแต่ละจุดสื่อสารได้หลายภาษาและคล่องแคล่ว มีมุขตลกๆ แฝง ได้ตอบกับผู้ชม ขยันตั้งคำถามให้ผู้ชมได้ตั้งความรู้ขึ้นมาตอบ โดยสรุปแล้ว ความลับที่ทำให้ นิตรรศน์รัตนโกสินทร์มีผู้คนมาอย่างต่อเนื่องเต็มทุกรอบ เพราะเรามีเทคนิค ๕ ส.คือ

๑. **มีผู้สนทนา** เสน่ห์อีกอย่างของนิตรรศน์รัตนโกสินทร์คือ มัคคุเทศน์ และเจ้าหน้าที่ ที่มีคุณภาพ มีการฝึกอบรมกันมาอย่างดี ผู้เป็นวิทยากรในแต่ละจุด สื่อสารได้หลายภาษาและคล่องแคล่ว มีมุขตลกๆ แฝง ได้ตอบกับผู้ชม บรรยายความรู้อย่างมืออาชีพ เข้าใจง่าย รวมถึงการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารกับผู้ชม แม้จะเหนื่อยและวุ่นวายเพียงไหน ก็ยังคงมีหน้าตายิ้มแย้มกับผู้เข้าชมเสมอ มัคคุเทศน์จะใช้คำโบราณของรัตนโกสินทร์ มาสนทนากับนักท่องเที่ยว โดยใส่คำว่า “เจ้าคะ” ที่ท้ายประโยคเสมอ ทำให้บรรยากาศในการเข้าชมประหนึ่งว่าย้อนเข้าไปในอดีตเลยทีเดียว

๒. **สัมผัส** นิตรรศการหลายจุด เป็นโอกาสให้ผู้ชมเข้าไปมีส่วนร่วม ทั้งการขีดหุ่นกระบอก การถ่ายภาพ การเข้าไปอยู่เป็นส่วนหนึ่งของ

ฉาก มุมถ่ายภาพด้วยกล้องโบราณการเข้าไปอยู่ร่วมในนิตรรศการต่างๆ เพื่อย้อนอดีตไปด้วยกัน

๓. **สืบค้น** ในการเข้าชม นิตรรศการ วิทยากรขยันตั้งคำถามให้ผู้ชมได้ตั้งความรู้ขึ้นมาตอบ ให้สังเกตรายละเอียดของนิตรรศการ เพื่อนำมาเป็นคำตอบวิทยากร การเรียนรู้จึงไม่น่าเบื่อ เพราะช่วยกันได้ทั้งครอบครัว ทุกเพศทุกวัย ทุกอาชีพ ทุกภาษา

๔. **สนุก** การนำเสนอใน นิตรรศการแต่ละจุดใช้เวลากระชับ ยังไม่ทันจะเบื่อเลยก็เปลี่ยนห้องอีกแล้ว มิวส์เทรียก็อาจไม่ทันวิทยากรที่เดินนำไปข้างหน้า การได้จับต้องสิ่งของ และเข้าไปอยู่ร่วมในเหตุการณ์ก็สนุก การใช้เทคโนโลยีมาช่วยนำเสนอ ก็น่าสนใจ เช่นการนั่งเรือเมล์ไปสักพักจากเรือกลายเป็นรถราง การสร้างฉากด้วยจอเปล่าๆ ด้านข้างจะใส่เรื่องราวและสถานที่ของเกาะรัตนโกสินทร์ได้ทุกมุม โดยไม่ต้องสร้างฉาก

๕. **สงเคราะห์ผู้พิการ** ในการออกแบบอาคาร เขาช่วยให้คนพิการที่นั่งวีลแชร์เข้าชมได้ เพราะมีลิฟต์ทุกชั้น และยังมีประติมากรรมนูนต่ำไว้ให้คนพิการตาบอดได้สัมผัสรูปทรงสิ่งของได้เข้าใจในเนื้อหาที่บรรยายมากขึ้น และยังมีอักษรเบลล์ไว้อธิบายเนื้อหาที่เป็นวิชาการให้คนตาบอดด้วย

ปิดท้ายด้วยห้องสมุดนิตรรศน์รัตนโกสินทร์เป็นห้องสมุดเฉพาะด้านที่รวบรวมหนังสือ สื่อมัลติมีเดีย ครอบคลุมสาระความรู้ทุกแง่มุมเกี่ยวกับกรุงรัตนโกสินทร์ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ซึ่งเชื่อมโยงและต่อยอดความรู้จากห้องนิตรรศการ นอกจากนี้ยังมีหนังสือพิมพ์ นิตยสาร หนังสือสำหรับเด็ก ด้วยบรรยากาศการอ่านแบบสบายๆ เน้นความโปร่ง โล่ง สบายชวนให้เพลิดเพลินกับการอ่าน และทางห้องสมุดยังมีบริการอินเทอร์เน็ตอีกด้วย และสำหรับท่านที่ต้องการความเงียบสงบในการอ่านหนังสือ เขายังมีส่วนที่เรียกว่า “ห้องเงียบ” ไว้บริการด้วย ห้องสมุดนิตรรศน์รัตนโกสินทร์เปิดทุกวัน ยกเว้นวันจันทร์ ตั้งแต่ ๑๐.๐๐ น. - ๑๘.๓๐ น. สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ ๐๒-๖๒๑-๐๐๔๔ ต่อ ๑๐๗ ที่ นิตรรศน์รัตนโกสินทร์

ข้อมูลทั้งหมดที่สรรหามาเล่าในวารสารฉบับนี้คงทำให้ท่านผู้อ่านอยากไปชม นิตรรศน์รัตนโกสินทร์ด้วยตัวเองแล้ว อย่าช้า เตรียมหารองเท้าใส่สบาย ๆ แต่งตัวให้สวยหล่อ แล้วมุ่งหน้าไปนิตรรศน์รัตนโกสินทร์กัน